

Čís. 15826.

K pojmu pojistné příhody při odpovědnostním pojištění.

Jde o hrubou nedbalost, neoznámil-li pojistník pojistiteli pojistnou příhodu z důvodu, že nevěděl, že pojistná smlouva se týká odpovědnostního pojištění, a nárok na náhradu propadá, mělo-li opožděné hlášení v zápětí, že si pojistitel nemohl zjednatí vlastním šetřením skutkový základ pro posouzení, zda je tu důvod pro jeho povinnost k plnění z důvodu ručebního závazku.

(Rozh. ze dne 17. února 1937, Rv I 1269/35.)

Žalobce se domáhá zaplacení žalované pojistné náhrady a k odůvodnění svého nároku uvedl, že byl pojištěn proti povinnému ručení jako vlastník auta až do 50.000 Kč za každou usmrcenou neb poraněnou osobu, nanejvýše však do 200.000 Kč a při poškození cizího majetku až do 10.000 Kč od 4. srpna 1929 do 4. srpna 1932, a to nejdříve u F. všeobecné pojišťovny, a že do pojistné smlouvy vstoupila v r. 1929 žalovaná pojišťovna jako její právní nástupkyně. Dne 23. září 1929 byla žalobcovým automobilem poraněna Berta F-ová a spor, který pak proti žalobci vedla, byl ukončen smírem, podle něhož poškozená Berta F-ová obdržela na úplné vyrovnání 9.000 Kč. Tuto částku zaplatila Bertě F-ové S., akciová pojišťovna v P., ježto žalobce byl u ní rovněž a pro týž zájem pojištěn. S. byla ve smyslu § 15 svých všeobecných pojišťovacích podmínek pro pojištění povinného ručení pouze povinna zaplatiti jednu polovici částky 9.000 Kč, ježto druhá polovice šla k tíži žalované pojišťovny. Musil se proto žalobce zavázati společnosti S., že jí tuto druhou polovici zaplatí. Jest proto žalovaná ve smyslu pojišťovací smlouvy a pojišťovacího zákona povinna zprostiti žalobce škody z uvedeného škodného případu a ježto žalobce jest na této škodě zúčastněn 10%, t. j. celkem 450 Kč, zaplatiti buď jemu nebo společnosti S. zažalovanou částku. Pojistná příhoda nebyla žalované ani úmyslně, ani hrubou nedbalostí zamlčena a jen nedopatřením nebyla jí oznámena, poněvadž si žalobce nebyl vědom toho, že se rovněž vztahuje na nastalou pojistnou nehodu, a proto nebyla ani ohlášena k likvidaci. Pojistná příhoda byla žalované pojišťovně včas ohlášena pojišťovnou S. a stejným způsobem byla i žalovaná včas zpravena o žalobě Berty F-ové. O trestním řízení proti tehdejšímu řidiči automobilu, jenž pojistnou příhodu zavinil, nebyla žalované pojišťovně podána zpráva jen proto, že o něm žalobce sám nevěděl, neboť řidič trestní řízení zatajil. Žalovaná ani neodstoupila ve smyslu § 8 všeob. pojišťovacích podmínek od pojistné smlouvy. Nárok pojišťovny jest odůvodněn i ustanovením § 1042 obč. zák. a proto jest žalobce oprávněn žádati, aby žalovaná nahradila zažalovaný nárok přímo pojišťovně S. a tím jej zprostita žaloby, jež by mohla býti na žalobce podána. N i ž š i s o u d y žalobu zamítly, p r v ý s o u d z těchto d ů v o d ů: F. všeobecná pojišťovna, jež byla v r. 1929 v úpadku, byla převzata firmou Allianz-S. v B., která hleděla pojišťovací smlouvy F. pojišťovnou v ČSR. uzavřené

převést na jinou pojišťovnu. To bylo provedeno tak, že F. všeobecná pojišťovna dala žalované nutný materiál k dispozici, na základě toho se žalovaná pojišťovna obrátila na jednotlivé pojistníky F. všeobecné pojišťovny, aby uzavřeli s ní novou pojistnou smlouvu za stejných podmínek, jako tomu bylo dříve. Pojišťovací smlouva s F. všeobecnou pojišťovnou se zrušila a uzavřela se nová smlouva. Stejně tomu tak bylo i u žalobce, který podepsal prohlášení z 6. listopadu 1929, a obdržel poté novou pojistku se zpětnou platností. Stran zbytku pojištěnců, s nimiž se nepodařilo uvedeným postupem sjednat novou pojistnou smlouvu, vydala pak zdejší vláda v r. 1930 ministerský výnos, dle kterého byli tito zbylí pojištěnci převzati žalovanou pojišťovnou z moci úřední. Nelze proto přisvědčiti žalobci, že se žalovanou pojišťovnou sjednal novou pojistnou smlouvu a že žalovaná vstoupila přímo do pojišťovací úmluvy sjednané s F. všeobecnou pojišťovnou. Podle žalobcova tvrzení nastala pojistná nehoda dne 23. září 1929, tudíž před uzavřením pojistné smlouvy. Tuto příhodu, ačkoli o ní věděl, nehlásil žalobce žalované, a to nedopatřením, poněvadž nevěděl a nepamatoval si, že platí i pro nastavší pojistnou příhodu. Tomuto žalobcovu tvrzení soud neuvěřil. Není pochyby o tom, že pro souzený případ platí všeobecné ustanovení § 1291 obč. zák. Názor žalobcův, že ustanovení to platí jen při zániku věci a nikoli při pojištění odpovědnostním jest nesprávný. Ustanovení zákona platí pro každý druh pojištění jako *ius cogens* a nebylo také změněno zák. č. 501/1917 r. z., jehož § 7 dosud neplatí, a konečně rovněž stanoví, že pojišťovací smlouva jest neplatná, a to každá pojistná smlouva, když v době uzavření této pojistná příhoda již nastala. Podle § 1291 obč. zák. je však pojistná smlouva mezi spornými stranami sjednaná neplatná a nezakládá pro žalovanou proti žalobci závazky. Pojistná smlouva mezi spornými stranami sjednaná byla sice ujednána se zpětnou platností ke dni 4. srpna 1929, pojistná příhoda však nastala dne 23. září 1929. Ujednání o zpětné účinnosti smlouvy lze rozuměti jen tak, že pojištění sice platí také pro již nastalé, avšak smluvníkům ještě neznámé pojistné příhody (§ 1291 obč. zák.). Žalobci byla však pojistná příhoda v době uzavření pojišťovací smlouvy se žalovanou dobře známa. Není proto žalobní nárok po právu, ježto jest uplatňován ze smlouvy od původu neplatné, a nerozhoduje, zda žalobce žalované pojišťovně pojistnou příhodu listivě zamlčel. Jest přece na biledni, že by žalovaná pojišťovna nebyla se žalobcem pojišťovací smlouvu uzavřela, kdyby byl žalobce jí nastalou příhodu oznámil. **O d v o l a c í s o u d** nevyhověl odvolání.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nárok žalobcův není odůvodněn, ani kdyby se vycházelo z předpokladu, že nejde o novou pojistnou smlouvu, nýbrž o převzetí pojistné smlouvy (pojistky č. 60066) se všemi právy a závazky žalovanou pojišťovnou (pojistkou č. 101105), a že do doby převodu nárok žalobcův z pojistné smlouvy proti F-ské všeobecné pojišťovně nezanikl. Ve sporu

nebylo skutkově nic zjištěno, co by svědčilo o tom, že žalobcův nárok nemohl zaniknouti proti F-ské všeobecné pojišťovně i později, t. j. po dni, kdy se stal převod, i kdyby pojistná smlouva byla zůstala v původním stavu, t. j. bez převodu. Není tedy zjištěno, že nárok žalobcův byl v době převodu bezpodmínečný a nezměnitelný. Otázku, zdali tento nárok zanikl proti žalované pojišťovně M. později po převodu, jest posuzovati podle všeobecných pojišťovacích podmínek této pojišťovny, neboť žalobce se jich sám dovolává, zejména jejich článku 16, jenž obsahuje průpadní doložku (§ 32 zákona č. 501/1917 ř. z.) pro porušení oznamovací závaznosti po nastalé pojistné příhodě a poukazuje na čl. 14 všeobecných pojišťovacích podmínek. Článek 14 v odst. 1 má ustanovení, že pojistník jest zavázán oznámiti pojišťovateli dostavení se pojistné příhody a že jest povinen učiniti tak neprodleně, přivádí-li třetí osoba svůj zázavek proti pojistníkovi soudně k platnosti. Tuto oznamovací závaznost žalobce porušil. Pojistná příhoda při odpovědnostním pojištění nenastává již pouhou škodnou událostí, nýbrž tehdy, když třetí osoba uplatní proti pojistníkovi nárok na náhradu škody vzniklé škodnou událostí, neboť tím se teprve změňuje ručební povinnost pojišťovny v povinnost k plnění. To plyne z čl. 1 všeobecných pojišťovacích podmínek. Jest tedy pojistná příhoda v takovém případě rozštěpena, neboť obě její složky (t. j. škodná událost a uplatnění náhradního nároku třetí osobou) nemusí nastati současně. Žalobce byl proto povinen oznámiti pojišťovně neprodleně jak škodnou událost (srv. také § 39 a § 167 č. 19 zákona č. 501/1917 ř. z.), tak i skutečnost, že Berta F. uplatnila svůj nárok na náhradu škody proti němu soudně (§ 124, odst. 1, zákona č. 501/1917 ř. z., převzatý do článku 14, odst. 1, všeobecných pojišťovacích podmínek). Škodná událost nastala dne 23. září 1929. Oznámení o ní učinila za žalobce pojišťovna S. až dopisem ze dne 22. června 1931. Berta F. podala na žalobce žalobu (datovanou dne 29. září 1931) o náhradu škody 28.800 Kč dne 7. října 1931, jež tohoto dne došla k soudu, a žalobci byla doručena dne 15. října 1931. Pojišťovna S. uvědomila žalovanou pojišťovnu M. o sporu teprve dopisem ze dne 24. listopadu 1931. Oznámení to se stalo tudíž opožděně a důsledek toho jest podle čl. 16 všeobecných pojišťovacích podmínek, že nastává ztráta nároku, nedokáže-li žalobce, že se porušení oznamovací závaznosti nestalo ani ze zlého úmyslu, ani z hrubé nedbalosti (§ 1298 obč. zák.), anebo, kdyby se mu tento důkaz nepodařil, dokáže-li, že porušení oznamovací závaznosti nemělo vlivu ani na zjištění pojistné příhody, ani na zjištění nebo objem plnění závazku pojišťovatelova. Žalobce vedl první důkaz tvrzením, že prý nevěděl, že se pojišťovací smlouva týká odpovědnostního pojištění, že to přehlédl, že proto případ za účelem likvidování žalované ani neohlásil, že teprve roku 1931 při přehlížení svých spisů přišel na to, že se pojištění žalované týká odpovědnostního ručení, a že proto neměl zájmu na tom, aby zatajil žalované pojistnou příhodu, nýbrž naopak, že v jeho zájmu bylo, aby ohlásil pojistnou příhodu, a že by to byl učinil, neboť proto prý platil pojistné prémie. Než toto své mylné domnění, že se pojistka netýká odpovědnostního pojištění, nýbrž jiného rizika, si zavínil žalobce sám z hrubé nedbalosti, neboť i sebe menší opatrnost vyžadovala, aby si žalobce včas prohlédl své po-

jistky, zejména pojistku u žalované, poněvadž o převodu této pojistky krátce po dostavení se škodné události jednal a mohl se snadno a bez dlouhého zkoumání přesvědčiti, čeho se pojistná smlouva týká. Žalobce namítal dále, že porušení oznamovací závaznosti nemělo vlivu ani na zjištění pojistné příhody, ani na zjištění nebo objem plnění žalované, což odůvodňoval tím, že žalovaná, byvši uvědoměna dopisem pojišťovny S. o sporu zahájeném Bertou F. proti žalobci, měla možnost, aby k provedení sporu ustanovila žalobci právního zástupce a dala mu pokyny, což však neučinila, nýbrž odmítla dopisem ze dne 27. listopadu 1931 zabývati se hlášeným případem, ač žádala dopisem ze dne 30. října 1931, aby byla o podrobnostech škody náležitě informována. Ale to na věci nic nemění, neboť při tom nelze přehlédnouti, že škodná událost sama, ač se stala již dne 23. září 1929, byla žalované hlášena teprve dopisem ze dne 22. června 1931, tedy až po půldruhém roce, a že již tím bylo žalované zabráněno, aby včas, to jest dokud stopy škodné události nebyly setřeny a dokud událost byla ještě v čerstvé paměti osob, jež byly jejími svědky, mohla si vlastním šetřením zjednatí skutkový základ pro posouzení, zda jest tu důvod, aby se její ručební povinnost změnila v povinnost na plnění, jestliže třetí osoba uplatní své nároky ze škodné události proti žalobci. Žalobce uvedl v dovolání, že žalované nemohla vzniknouti vůbec žádná škoda z porušení oznamovací závaznosti, poněvadž prý netušil v době písemného prohlášení ze dne 6. listopadu 1929, že žalovaná vystaví pojistku se zpětnou účinností ode dne 4. srpna 1929, tedy od doby před škodnou příhodou, a měl prý proto za to, že pojistná příhoda spadá ještě do pojistného období F. pojišťovny a že tudíž žalovaná tento závazek F. pojišťovny prostě převzala. Tyto vývody jsou však bezpodstatné jednak z toho důvodu, že pojistná příhoda v tomto případě rozštěpená přesahovala pojistné období F. pojišťovny, jednak z důvodů již uvedených (v odstavci druhém a třetím tohoto rozhodnutí). Zanikl proto žalobcův nárok, ať jde o převzatou původní aneb o novou pojistnou smlouvu, a i kdyby nová smlouva nebyla podle § 1291 obč. zák. neplatná. Je-li tomu tak, pak by nebyl nárok žalobcův odůvodněn ani podle § 1409 obč. zák., i kdyby byly předneseny skutkové předpoklady pro použití tohoto ustanovení. Není proto žalobní nárok po právní stránce důvodný.

Čís. 15827.

Předpis § 159 nesp. pat. nepředpokládá, že bylo prokázáno zřízení odkazu v pozůstalostním řízení, zejména že o tom byla předložena listina a že jest tu platné pořízení. Popřením platnosti odkazu nemohou se dědici zbaviti povinnosti k zajištění odkazu podle § 159 nesp. pat. Výjimku ze zásady té lze připustiti jen tehdy, kdyby privilegovaný odkaz byl zřejmě neplatný.

(Rozh. ze dne 17. února 1937, R II 607/36.)

Evangelický sbor v O. navrhl, aby nebyla dle §§ 149 a 159 nesp. pat. pozůstalost po Karlu W-ým odevzdána dědicům dříve, dokud nebude